

TEISĖJŲ ETIKOS IR DRAUSMĖS KOMISIJA

S P R E N D I M A S **ATSISAKYTI IŠKELTI DRAUSMĖS BYLĄ** **TEISĖJUI R. Ž.**

2016 m. rugsėjo 19 d. Nr. 18 P-8
Vilnius

Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – ir Komisija), dalyvaujant Algiui Norkūnui (pirmininkas), Dianai Butrimienei (pranešėja), Jurgitai Paužaiti-Kulvinskienei, Veslavai Ruskan, Teodorai Staugaitienei ir Linui Žukauskui, sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Aurelijai Pauliukaitei, dalyvaujant teisėjui R. Ž., Nacionalinės teismų administracijos patalpose išnagrinėjusi I. S., S. J. ir H. S. teikimą dėl drausmės bylos iškelimo Zarasų rajono apylinkės teismo teisėjui R. Ž., susipažinusi su medžiaga,

n u s t a t ė :

I. S., S. J. ir H. S. (toliau – ir pareiškėjai) prašo iškelti drausmės bylą Zarasų rajono apylinkės teismo teisėjui R. Ž., teigdami, kad teisėjas pakartotinai nagrinėjo administracinio teisės pažeidimo bylą dėl to paties įvykio (bylos Nr. II-6-477/2015 ir Nr. II-9-477/2014), abu kartus minėtas bylas išnagrinėjo netinkamai, padarė daug procesinių pažeidimų, buvo šališkas. Pareiškėjai teikime nurodo, kad teisėjas R. Ž. nepagrįstai 2015-07-21 administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. II-6-477/2015 priėmė nagrinėti administracinę atsakomybę patrauktų asmenų R. K., D. K ir E. V. atstovės advokatės Ž. J. paduotą skundą dėl policijos komisariato nutarimo panaikinimo, nes jis buvo paduotas praleidus terminą, be to, advokatė nepateikė visų atstovaujamųjų valią dėl prašymo panaikinti nutarimus patvirtinančių duomenų; taip pat skunde įvardyta, kad skundžiamas tik tas nutarimas, kuriuo nubaustas R. K., tačiau byla nagrinėta ir dėl kitų dviejų nutarimų, kuriais nubausti D. K. ir E. V. Pareiškėjai paaiškina, kad į teismo posėdį buvo kviečiami kaip liudytojai, o ne nukentėjusieji, ir jų procesinė padėtis į nukentėjusiųjų pakeista tik primygtinai prašant. Teigia, kad bylos nagrinėjimas užvilktas: skundas priimtas 2015-07-21, o pirmas teismo posėdis įvyko tik 2015-10-15. Be to, 2015-11-09 teisėjas daugiau nei valandą vėlavo į teismo posėdį, nors teismo posėdžio protokole buvo nurodyta, kad jis prasidėjo laiku, motyvuodamas, kad pareiškėjai daug visko prirašė atsiliepiame, o jis nespėjo paskaityti. Teisėjas 2015-12-08 posėdyje neapklausė nukentėjusiųjų S. S. ir H. S., atidėjo teismo posėdį, nors žinojo, kad H. S. yra numatyta planinė operacija, dėl kurios jis negalės dalyvauti kitame posėdyje. 2016-02-04 posėdyje teisėjas R. Ž. nutraukė nukentėjusios I. S. liudijimą, pareikšdamas, kad jam nesvarbūs ankstesni įvykiai, ir, pareiškėjų manymu, tai padarė sąmoningai, siekdamas sutrukdyti pateikti visus bylai reikšmingus faktus. Teikime pareiškėjai paaiškina, kad teisėjas R. Ž. nepagrįstai atmetė jų pateiktą pareiškimą dėl nušalinimo nuo bylos, nes nagrinėja bylą dėl to paties įvykio ir tų pačių asmenų antrą kartą, o 2015-11-11 nutartyje net pagarsino, kad dėl nepagrįsto nušalinimo gali skirti baudą. Pareiškėjai mano, kad teisėjas susitaręs su pažeidėjams atstovaujančia advokate ir yra šališkas: viso proceso metu jie jautė psichologinį pareiškėjų advokatės spaudimą, kuriam akivaizdžiai pritarė ir teisėjas; 2016-02-04 teismo posėdis po valandos pertraukos teisėjo R. Ž. buvo nutrauktas tik prasidėjęs vien

dėl to, kad advokatei prirėikė pakalbėti telefonu asmeniniais reikalais, nekreipiant dėmesio į kitų proceso dalyvių prieštaravimą; teisėjas išklauė tik administracinėn atsakomybėn patrauktų asmenų pakviestų liudytojų parodymus, o pareiškėjų liudytojos rašytinį paaiškinimą atmetė kaip nereikšmingą. Pareiškėjai pažymi, kad teisėjo 2016-02-25 priimtas procesinis sprendimas nutraukti administracinių bylų teiseną, nes suėjo senaties terminas, buvo panaikintas ir byla jau ketvirtą kartą nagrinėjama iš naujo; taip pat teisėjas nemotyvuotai įvertino nukentėjusiųjų patirtas kelionės išlaidas. Be to, neturėdami galimybių atvykti į nutarimo paskelbimą, paprašė teisėjo atsiųsti jį elektroniniu paštu, tačiau teisėjas to nepadarė – popietinę nutarties kopiją gavo tik po 5 dienų paštu.

Zarasų rajono apylinkės teismo pirmininkas, atlikęs pareiškėjų teikime išdėstytų aplinkybių tyrimą, 2016-08-09 patikrinimo akte Nr. 4R-31 (toliau – patikrinimo aktas) konstatavo, kad teisėjas R. Ž., nagrinėdamas administracinio teisės pažeidimo bylas II-2-477/2016 (buvęs Nr. II-6-477/2015) ir II-9-477/2014 Teisėjų etikos kodekso pažeidimų nepadarė. Patikrinimo akte nurodoma, kad 2014-12-05 nutarties, priimtos byloje Nr. II-9-477/2015, motyvuojamojoje dalyje teisėjas R. Ž. nurodė, kad skundo netenkina, tačiau iš nutarties turinio (motyvuojamosios dalies) matyti, kad pareiškėjų skundas buvo paliktas nenagrinėtas, netiriant ir nevertinant bylos aplinkybių ir įrodymų. Taigi teisėjas neišreiškė savo pozicijos, ar administracinėn atsakomybėn trauktinų asmenų veiksmuose yra administracinio teisės pažeidimo sudėtis. Teisėjo padaryta procesinė klaida buvo ištaisyta apeliacinės instancijos teismo, kuris taip pat konstatavo, kad įrodymai byloje nebuvo tiriami ir vertinami. Dėl šių priežasčių nelaikytina, kad teisėjas R. Ž. nagrinėdamas R. K., D. K. ir E. V. skundą (bylos Nr. II-2-477/2016), bylą nagrinėjo pakartotinai. Patikrinimo akte taip pat nekonstatuota teisėjo R. Ž. padarytų pažeidimų, sprendžiant skundo priėmimo klausimą: Utenos apskrities Vyriausiojo policijos komisariato Zarasų rajono policijos komisariato nutarimai administracinio teisės pažeidimo bylose buvo priimti 2015-06-19, jų paskutinė apskundimo diena 2015-07-09, būtent šią dieną skundas buvo įteiktas siuntų tarnybai; nors R. K., D. K. ir E. V. 2015-07-08 surašyto skundo pavadinime nurodyta, kad jis teikiamas dėl 2015-06-19 nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. 58N-32643978-15, kurioje nubaustas tik R. K., tačiau iš turinio matyti, kad visi minėti administracinėn atsakomybėn patraukti asmenys prašo panaikinti jų atžvilgiu priimtus nutarimus; R. K., D. K. ir E. V. buvo sudarę rašytinį susitarimą su advokate Ž. J. dėl atstovavimo, todėl ji turėjo įgaliojimus pasirašyti skundą. Zarasų rajono apylinkės teismo pirmininko patikrinimo akte nurodyta, kad bylos proceso eiga neleidžia daryti išvados, kad teisėjas R. Ž. vilkino bylos nagrinėjimą, kadangi skundas teisme gautas 2015-07-17, 2015-07-21 nutartimi nustatytas terminas trūkumams pašalinti, gavus papildomą medžiagą skundas priimtas 2015-07-28; nuo 2015-08-03 iki 2015-09-04 teisėjas atostogavo; 2015-09-17 nutartimi paskirtas bylos nagrinėjimas 2015-10-15, tačiau šis posėdis buvo atidėtas, nes buvo pakeista pareiškėjų procesinė padėtis iš liudytojų į nukentėjusiųjų, jiems suteiktas laikas atsiliepiams pateikti; 2015-11-09 posėdyje pareiškėjai pateikė prašymą dėl teisėjo nušalinimo, todėl nagrinėjimas buvo atidėtas be datos; netenkinus prašymo dėl nušalinimo, posėdis paskirtas 2015-12-08, tačiau į jį neatvyko viena iš nukentėjusiųjų, todėl nagrinėjimas atidėtas 2016-02-04. Patikrinimo akte pažymima, kad teisėjas posėdžio metu su visais proceso dalyviais bendravo mandagiai ir pagarbiai, leido jiems išsakyti savo nuomonę, reikšti prašymus. Pareiškėjai nenurodė konkrečių Baudžiamojo proceso kodekso 58 str. nustatytų pagrindų dėl tariamo teisėjo R. Ž. šališkumo, jie pateikia subjektyvią nuomonę, tačiau objektyvių įrodymų neprideda.

Zarasų rajono apylinkės teismo teisėjas R. Ž. rašytiniame paaiškinime, teiktame teismo pirmininkui, nurodo, kad pirminis pareiškėjų skundas (bylos Nr. II-9-477/2014) buvo paliktas nenagrinėtas, todėl argumentas dėl pakartotinio bylos nagrinėjimo nepagrįstas. Teisėjas pažymi, kad nė su vienu bylos dalyviu nebuvo ir nėra pažįstamas ar kaip nors susijęs, neturėjo jokio asmeninio suinteresuotumo byloje, visus procesinius sprendimus priėmė nepriklausomai ir įsitikinęs jų pagrįstumu. Pareiškėjų teiginiai dėl bylos vilkinimo nepagrįsti, nes pats H. S. nurodė, kad planuoja gydytis, todėl kitą teismo posėdį skyrė atsižvelgęs į galimą jo gydymosi trukmę; taip pat byloje apklausta nemažai asmenų, teko atidėti nagrinėjimą dėl neatvykusių proceso dalyvių. Teisėjas pažymi, kad teismo procesinių sprendimų kopijas siunčia ne pats teisėjas, o raštinės darbuotojai.

Komisijos posėdyje teisėjas R. Ž. paaiškino, kad palaiko teismo pirmininkui teiktus rašytinius paaiškinimus ir prašo vadovautis teismo pirmininko išvada. Pažymėjo, kad pirmą kartą bylos nenagrinėjo iš esmės – pareiškėjams nebuvo įteikti šaukimai, todėl skundą paliko nenagrinėtą. Antrą kartą gavo bylą prieš atostogas (atostogavo apie mėnesį), taip pat buvo gavęs ir kitų bylų, todėl nagrinėjimą paskyrė beveik po trijų mėnesių.

Drausmės bylą teisėjui R. Ž. kelti atsisakytina.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija iškelia teisėjui drausmės bylą, kai teisėjo veiksmuose nustato nusižengimų, numatytų Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – ir Teismų įstatymas) 83 straipsnio 2 dalyje, požymių. Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka trimis atvejais: už teisėjo vardą žeminantį poelgį, už kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą ir už įstatymuose numatytų teisėjų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymą. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui. Teisėjo vardą žeminančiu poelgiu taip pat pripažįstamas bet koks pareiginis nusižengimas – aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinančios priežasties.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija pažymi, kad skundo priėmimo klausimo sprendimas (vertinimas, ar jis pateiktas nepraleidus įstatyme nustatyto termino, ar jį pateikė įgaliotas vesti bylą atstovas ir pan.), prašymų atidėti teismo posėdį, prijungti prie bylos dokumentus, apklausti liudytojus, padaryti posėdžio pertrauką ar pan. nagrinėjimas ir procesinių sprendimų dėl tokių prašymų priėmimas bei jų motyvavimas laikytina procesine teismo veikla vykdam teisingumą konkrečioje byloje. Teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai; teisėjai ir teismai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 str.). Teisėjas, atlikdamas savo konstitucinę pareigą vykdyti teisingumą, bylas nagrinėja savarankiškai, savo nuožiūra sprendžia visus su nagrinėjama byla susijusius klausimus, priima sprendimą remdamasis visapusišku bylos medžiagos vertinimu, teise, vidiniu įsitikinimu, etikos reikalavimais. Kitų institucijų ar asmenų kišimasis į teisėjo ar teismo veiklą draudžiamas ir užtraukia įstatymu numatytą atsakomybę (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 114 str.). Taigi Komisija neturi teisės kištis į teisingumo vykdymą ir spręsti, ar teisėjas R. Ž. pagrįstai priėmė nagrinėti skundą, ar tinkamai įvertino bylos aplinkybes ir priėmė pagrįstą sprendimą, ar teisingai išsprendė byloje pateiktus procesinius prašymus. Teisėjo priimtų procesinių sprendimų ir atliktų procesinių veiksmų teisėtumas ir pagrįstumas gali būti patikrintas tik instancine tvarka. Kaip matyti iš Komisijai pateiktų duomenų, pareiškėjai pasinaudojo teise apskusti teisėjo R. Ž. priimtą procesinį sprendimą ir jis aukštesnės instancijos teismo buvo panaikintas.

Atkreiptinas dėmesys, kad teisėjo priimtas sprendimas, net aukštesnės instancijos teismo pakeistas ar panaikintas dėl jį priimant padarytų teisės aiškinimo ir (arba) taikymo klaidų, proceso įstatymų pažeidimų, negali būti pagrindas pradėti drausminės atsakomybės procedūrą bei pripažinti teisėją savo poelgiu pažeminus teisėjo vardą. Galimybė teisėjams taikyti kokias nors neigiamas padarinius turinčias priemones už jų priimtus konkrečius sprendimus (juose išdėstyta faktų vertinimą ir teisės aiškinimą) paneigtų teismų instancinės sistemos esmę, sudarytų prielaidas pažeisti teisėjo procesinį savarankiškumą sprendžiant visus su nagrinėjama byla susijusius klausimus, kištis į teisėjo ar teismo veiksmus vykdam teisingumą, taigi pažeistų konstitucinį teisėjo ir teismų nepriklausomumo principą (žr. Konstitucinio Teismo 2014-03-10 sprendimo Nr. KT9-S6/2014 IV dalies 3.2).

Už pareiginį nusižengimą – aiškiai aplaidaus konkrečios teisėjo pareigos atlikimą arba jos neatlikimą be pateisinančios priežasties, drausminė atsakomybė gali būti taikoma paprastai tokiais atvejais, kai pareiginis nusižengimas yra susijęs proceso teisės normų taikymu ir aiškinimu (išskyrus tyčios atvejus), kuris nėra susijęs su teismo sprendimo priėmimu. Teisėjo veiksmų pripažinimui drausminiu deliktu, būtina nustatyti akivaizdžios klaidos padarymą, bei šis pažeidimas turėtų sukelti tam tikras pasekmes – pažeisti bylos dalyvių teises ar teisėtus interesus ar sukelti kitokios žalos padarymą.

Atsižvelgus į išdėstytas nuostatas, darytina išvada, kad tai, jog aukštesnės instancijos teismas panaikino teisėjo R. Ž. priimtą sprendimą, savaime nėra pagrindas spęsti jo drausminės atsakomybės klausimą, o aplinkybių dėl aiškiai aplaidžios (atitinkančios minėtas drausminės atsakomybės taikymo sąlygas) teisėjo pareigos nagrinėtoje byloje atlikimo, ar dėl kitų veiksmų ar neveikimo, kurie sudarytų pagrindą spręsti klausimą dėl drausmės bylos teisėjui iškėlimo, atlikus jo veiklos patikrinimą, nekonstatuota.

Atkreiptinas dėmesys, kad bylą nagrinėjantis teisėjas pats kiekvienu atveju sprendžia, ar yra aplinkybės, kurios gali kelti abejonių jo nešališkumu, kadangi galimybė nagrinėti bylą priklauso nuo teisėjo vertinimo, ar jis pats gali nešališkai išnagrinėti bylą ir ar teisėjas atrodys nešališkai protingam pašaliniam stebėtoju. Klausimas dėl teisėjo šališkumo yra sprendžiamas proceso įstatymų nustatyta tvarka pareiškiant teisėjui nušalinimą. Kaip matyti iš Zarasų rajono apylinkės teismo pirmininko išvadų, pareiškėjai šia teise pasinaudojo ne kartą ir pareiškė teisėjui R. Ž. nušalinimą. Taigi klausimas dėl galimo teisėjo šališkumo išspręstas procesine tvarka. Etikos aspektu svarstant klausimą dėl teisėjo galimo šališkumo turi būti pateikiami konkretūs duomenys dėl teisėjo interesų konflikto ar kitokio asmeninio suinteresuotumo, tačiau tokių duomenų, išskyrus subjektyvų pareiškėjų situacijos vertinimą, pagrįstą teisėjo priimtų procesinių sprendimų kvestionavimu, nepateikta.

Atlikus patikrinimą, nebuvo nustatyta teisėjo R. Ž. netinkamo bendravimo su proceso dalyviais atveju. Patikrinimo akte pateikta informacija ir teismų informacinėje sistemoje „Liteko“ esantys teismo posėdžių garso įrašai patvirtina, kad teisėjas su visais proceso dalyviais bendravo mandagiai, dalykiškai ir pagarbiai, jo kalboje šališkumas ar suinteresuotumas neįjuntamas. Pavėlavęs pradėti teismo posėdį, teisėjas mandagiai atsiprašė, teisindamasis, kad užtruko skaitydamas pateiktus didelės apimties dokumentus, tačiau nepriekaištaudamas pareiškėjams dėl jų pateikimo. Pažymėtina, kad pareiškėjai, turėdami priekaištų dėl teismo posėdžio protokolo turinio (dėl jame nurodyto posėdžio pradžios laiko), galėjo pasinaudoti proceso įstatymuose nustatyta teise ir pareikšti pastabas dėl protokolo, t. y. šis klausimas galėjo būti išspręstas procesine tvarka. Vien ta aplinkybė, kad protokole neteisingai nurodytas posėdžio pradžios laikas nėra pagrindas teisėjui taikyti drausminę atsakomybę. Teismo priimtus procesinius dokumentus išsiunčia ne pats teisėjas, o kiti teismo darbuotojai (posėdžių sekretorės, raštinės specialistai), todėl nepagrįstu laikytinas pareiškėjų reiškiamas priekaištas, kad teisėjas R. Ž., jiems prašant, elektroniniu paštu neišsiuntė priimto procesinio sprendimo.

Pažymėtina, kad bylos vilkinimas, kaip pagrindas teisėjo drausminei atsakomybei, gali būti nustatytas tada, kai bylos nagrinėjimas, procesinių veiksmų atlikimas ar procesinių sprendimų priėmimas užtęsiamas dėl teisėjo kaltės be jokių priežasčių. Nagrinėjamu atveju Komisija nustatė, kad R. K., D. K. ir E. V. skundas teisme gautas 2015-07-17, 2015-07-21 nutartimi nustatytas terminas trūkumams pašalinti, gavus papildomą medžiagą skundas priimtas 2015-07-28. Nuo 2015-08-03 iki 2015-09-04 teisėjas R. Ž. atostogavo; 2015-09-17 nutartimi paskyrė bylos nagrinėjimą 2015-10-15, tačiau šis posėdis buvo atidėtas, pakeitus pareiškėjų procesinę padėtį iš liudytojų į nukentėjusiųjų, jiems suteiktas laikas atsiliepiams pateikti; 2015-11-09 posėdyje pareiškėjai pateikė prašymą dėl teisėjo nušalinimo, todėl nagrinėjimas buvo atidėtas be datos. Netenkinus prašymo dėl nušalinimo, posėdis paskirtas 2015-12-08, tačiau į jį neatvyko viena iš nukentėjusiųjų, todėl nagrinėjimas atidėtas 2016-02-04. Įvertinusi išdėstytas aplinkybes, Komisija daro išvadą, kad bylos nagrinėjimas užtruko dėl objektyvių priežasčių (teisėjo atostogų, proceso dalyvių padėties pakeitimo, vieno iš nukentėjusiųjų neatvykimo į posėdį, kito ligos ir pan.), o ne dėl sąmoningo teisėjo R. Ž. siekio užtęsti šios bylos nagrinėjimą.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, remdamasi nustatytais aplinkybėmis bei išdėstytais argumentais, daro išvadą, kad teisėjo R. Ž. veiksmuose nenustatyta Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje numatytų teisėjo drausminės atsakomybės pagrindų požymių, todėl nėra pagrindo teisėjui iškelti drausmės bylą.

Vadovaudamasi Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų 35.2 punktu, Teisėjų etikos ir drausmės komisija

nusprendžia:

Atsisakyti iškelti drausmės bylą Zarasų rajono apylinkės teismo teisėjui R. Ž.
Sprendimas neskundžiamas.

Komisijos nariai:

Algis Norkūnas

Diana Butrimienė

Jurgita Paužaitė-Kulvinskienė

Veslava Ruskan

Teodora Staugaitienė

Linas Žukauskas